

Кохтюк В.А., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Гусар О.А., к.ю.н., доцент

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В ЦИВІЛЬНІЙ АВІАЦІЇ

Новітні сучасні технології все більше та більше охоплюють найважливіші світові галузі. Інновації є одним із основних інструментів розвитку всіх сфер суспільного життя. Найбільшої модернізації зазнає інформаційна сфера, таке осучаснення тягне за собою як позитивні, так і негативні наслідки. Зокрема, інтенсивний розвиток наражає на інформаційні загрози велику кількість підприємств та установ, не становлять винятку і підприємства цивільної авіації, де процес інформатизації відбувається значно інтенсивніше, ніж в інших сферах життя.

Інформаційна безпека загалом, а в цивільній авіації зокрема, може розглядатися у широкому і вузькому розумінні. У вузькому – як безпека інформації, у широкому – це стан захищеності як від загроз безпеки інформації, так і від загроз нанесення шкоди інформаційним технологіям [1, с. 97].

Проблема забезпечення інформаційної безпеки в цивільній авіації є багатоплановою, що змушує розглядати її із різних аспектів – соціального, наукового та організаційного. Таким чином, соціальний напрям полягає у тому, що із пришвидшеною модернізацією росте небезпека помилок людей в їх безпосередній діяльності. Сутність наукового напрямку – роз'яснення створення ефективних засобів захисту людей від небезпеки при виконанні польотів. Організаційний аспект охоплює потенціал організаційних можливостей у рамках тієї або іншої системи господарювання.

Про серйозність проблеми говорить хоч би такий факт, що одна людина, що має доступ до автоматизованих систем управління повітряним рухом, за незначний час (трохи більше 10 хвилин) в змозі повністю паралізувати великий аеропорт. Для цього досить ввести в програмне забезпечення всього декілька десятків рядків коду програми-вірусу. Якщо дана автоматизована система управління повітряним рухом не матиме спеціальних засобів захисту функціонування, то це загрожує небезпекою життям сотень і тисяч авіапасажирів. У зв'язку з цим, доцільно розділяти ресурси, необхідні для безпосереднього вирішення основних функціональних завдань автоматизованих систем управління повітряним рухом і

ресурси, що вимагаються для забезпечення безпеки функціонування програмних засобів і баз даних [2, с. 134].

Науковці виділяють чотири основні напрями правової регламентації захисту інформації в галузі цивільної авіації:

- першу групу становить інформаційне законодавство. Базовим законом в цій галузі є Закон України «Про інформацію», який охоплює інформаційні відносини, що виникають у сфері цивільної авіації. До категорії зловбоденних потрапили такі інформаційні відносини, що виникають з приводу сертифікації авіапідприємства, авіакомпаній, захисту авіації від актів незаконного втручання і гарантування безпеки авіації в цілому, а також питання про захист даних осіб, що користуються послугами цивільної авіації;

- другу групу становлять нормативно-правові акти, що регулюють діяльність системи цивільної авіації, в цих же нормах зазначено специфіку відносин про захист цивільної авіації. Сюди відносять Закон України «Про транспорт» і Повітряний кодекс України. Більшість напрямів регулювання зазначених у Повітряному кодексі України вказують на необхідність захисту інформації, хоча про це не зазначено прямо;

- третю групу становлять нормативно-правові акти, які регламентують діяльність окремих суб'єктів правовідносин щодо захисту інформації в цивільній авіації. Відповідно до цього такими суб'єктами виступає широке коло державних органів та недержавних організацій, підприємств і установ, як приклад, Верховна Рада, Рада національної безпеки та оборони;

- четверта група охоплює законодавство, що передбачає юридичну відповідальність за правопорушення у сфері захисту інформації, тобто норми Цивільного кодексу, Кримінального кодексу, Кодексу про адміністративні правопорушення тощо [3, с. 48-50].

Таким чином, інформаційні технології сьогодні є одним із найефективніших видів зброї. Сьогодні, на жаль, у Державній програмі авіаційної безпеки цивільної авіації немає норми, яка б охоплювала глобальну інформатизацію всіх сфер суспільного життя, виключення становлять питання захисту інформації, що стосується обміну інформацією з питань авіаційної безпеки з міжнародними організаціями цивільної авіації.

Як висновок, хотілось би зазначити, що сьогодні існує проблема відповідності чинного законодавства умовам сучасності, зокрема тим нововведенням, що безпосередньо пов'язані із розвитком цивільної авіації, а також постають дискусії щодо того, хто повинен все таки нести відповідальність за захист інформації в цивільній

авіації та залишається незавершеним питання настання цієї відповідальності.

Література

1. Нашинець-Наумова А. Питання забезпечення інформаційної безпеки в цивільній авіації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 2 (96). С. 96-99.
2. Кучерявенко М.П. Податкове право України: академічний курс: підручник. Київ: Правова єдність, 2008. 701 с.
3. Золотар О. Правові основи захисту інформації в галузі цивільної авіації. *Правова інформатика*. 2008. № 2 (18). С. 42-51.

УДК 341.411.7: 343.712.5 (043.2)

Кулаксіз Ц.С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Дей М.О., к.ю.н., доцент

ДО ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА З ВИПАДКАМИ НЕЗАКОННОГО ВТРУЧАННЯ В ДІЯЛЬНІСТЬ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

З кожним днем цивільна авіація набуває нового значення, оскільки є важливою складовою транспортної системи і відіграє значну роль не лише для господарства, а й для глобалізованої економіки в цілому. Так як, ця сфера має вагомий вплив на суспільні процеси в світі, то на неї зосереджено величезну увагу всесвітньої спільноти. Авіаційні об'єкти є дуже уразливими до різних небезпечних та протиправних чинників, а також можуть самотійно нести небезпеку та значну загрозу для суспільства та навколишнього середовища, у разі недотримання закріплених правил безпеки. Безпечний та ефективний розвиток цивільної авіації повинен бути одним з першочергових питань сучасного світу.

В останні роки випадки незаконного втручання набули нових форм: використання повітряних суден як зброї масового враження; розміщення на борту повітряного судна вибухових речовин; враження військовими засобами цивільних повітряних суден та багато інших. Значну увагу зі сторони учених у міжнародному та вітчизняному праві привертає боротьба щодо актів незаконного втручання в діяльність цивільної авіації та шляхи їх вирішення з найменшими наслідками для людства та природи, що зумовлює актуальність питання.

У 2010 та 2014 рр. у сфері міжнародного повітряного права з'явилися нормативно-правові акти, які більш широко та конкретно